

Anexă la Nota tehnică inter-instituțională privind
**PROTECȚIA COPIILOR ÎN PERIOADA PANDEMIEI DE COVID-19:
COPIII ȘI ÎNGRIJIREA ALTERNATIVĂ**

Abordări principale ale măsurilor de răspuns

Sursa: Salvați copii

INTRODUCERE

Acest document de însoțire a Notei tehnice inter-instituționale privind [Protecția copiilor în perioada pandemiei de COVID-19: Copiii și îngrijirea alternativă](#) oferă sfaturi utile pentru promovarea implicării și participării tuturor părților interesate, care este esențială pentru asigurarea continuității serviciilor pentru copii. Sectorul de îngrijire cuprinde o gamă largă de părți interesate, inclusiv copii, tineri, familii, guverne, societatea civilă, donatori și alții. Acest document prezintă abordările principale ale măsurilor de răspuns, fiind adresate următoarele aspecte:

- [Implicarea copiilor, familiilor, tutorilor și comunităților, inclusiv a liderilor religioși](#)
- [Lucrul la nivel intersectorial și cu guvernele](#)
- [Colaborarea cu donatorii](#)

1. LUCRUL CU COPIII, TINERII, FAMILIILE ȘI COMUNITĂȚILE

Implicarea copiilor și tinerilor ¹	
Măsuri de prevenire	Măsuri de răspuns
• Informațiile despre virus trebuie comunicate copiilor și tinerilor într-un mod adecvat vârstei, într-un limbaj și format care este accesibil și înțeles de copii. Copiii și tinerii ar trebui implicați, în funcție de vârstă, în elaborarea politicilor privind separarea din cauza bolii. • Copiii ar trebui să aibă posibilitatea și să fie încurajați să: ➢ Discute temerile și modul în care percep COVID-19 cu familiile lor, adulții de încredere și asistenții sociali, dacă este cazul. ➢ Discute îngrijorările cu privire la situația lor actuală. ➢ Discute despre modalitățile de contact, în condițiile în care vizitele la domiciliu sau vizitele în persoană nu mai sunt posibile. ➢ Identifice riscurile din comunitate și să exploreze soluțiile din perspectivele lor. ➢ Identifice persoane sau grupuri de sprijin în familiile și comunitatea lor, precum și modalitatea de a contacta pe cineva, în cazul în care au nevoie de ajutor. ➢ Instruiască pe alții privind modalitățile de prevenire a răspândirii COVID-19. ➢ Ajute la elaborarea sau revizuirea criteriilor pentru selectarea asistenților parentali sau a prestatorilor de servicii de îngrijire alternativă. ➢ Identifice alți copii vulnerabili din comunitatea lor, care ar putea avea nevoie de sprijin. ➢ Consolidaze capacitățile existente ale comunității de a asculta copiii și tinerii, în special cei mai vulnerabili	• Instituți mecanisme de monitorizare a copiilor (de la distanță sau cu luarea măsurilor corespunzătoare de precauție) • Stabiliți modalități de îngrijire a copiilor, ai căror părinți s-au îmbolnăvit sau au decedat în perioada de izolare, care țin cont de interesul copilului. • Sprijiniți copiii și familiile lor să participe la luarea deciziilor care îi afectează, inclusiv a celor privind îngrijirea individuală și plasarea în îngrijirea alternativă. • Faceți schimb de informații între colegi despre mecanismele existente, cum ar fi liniile telefonice de asistență și liniile de urgență. • Stabiliți modalitatea de adresare către un mecanism de reclamații, accesibil copiilor și tinerilor în perioada crizei. • Pentru copiii și tinerii care utilizează platforme online, este necesar de a discuta despre siguranța și riscurile în mediul online. Să nu presupuneți că toți copiii și familiile vor avea acces la Internet. • Copiii ar trebui încurajați (pe lângă măsurile enumerate în colonița „Măsuri de prevenire”) să: ➢ Contacteze asistența din partea comunității fie la telefon, fie cu respectarea măsurilor de distanțare. ➢ Contacteze asistenții sociali dacă sunt îngrijorați de propria siguranță sau de siguranța altor persoane.

¹ a) [Ajutarea copiilor să facă față coronavirusului și incertitudinii](#)

b) [Discutând cu copiii despre COVID-19 \(coronavirus\): Îndrumare pentru părinți](#)

c) [Cum să-i vorbești copilului tău despre coronavirus](#)

d) [Activități de relaxare care pot fi făcute acasă cu copiii](#)

e) [Coronavirusul și copiii: Resurse de la organizația „Salvați copiii”](#)

Implicarea îngrijitorilor (inclusiv a asistenților parentali profesioniști și a tutorilor/curatorilor) ¹	
Măsuri de prevenire	Măsuri de răspuns
• Îngrijitorii ar trebui instruiți cu privire la: ➤ COVID-19 (inclusiv despre măsurile corespunzătoare de protecție, precum și de respingere a dezinformării/zvonurilor) ➤ Acordarea asistenței psihosociale ➤ Modalitățile de sesizare și serviciile disponibile ➤ Asistența disponibilă la nivel de comunitate ➤ Acțiunile de urmat în cazul în care un membru de familie are simptome ale virusului. • Îngrijitorii copiilor cu dizabilități care, în mod obișnuit, primesc servicii într-un centru rezidențial, ar trebui să fie instruiți cum să ofere aceste servicii la domiciliu și privind nevoile suplimentare pe care le-ar putea avea copiii lor. • Ar trebuie să fie identificați și instruiți îngrijitori suplimentari din comunitate, în cazul în care mai mulți copii vor avea nevoie de îngrijire alternativă. • Explorați împreună cu îngrijitorii opțiunile de comunicare la distanță și menținere a contactului privind implementarea programele de parenting și a celor de consolidare și susținere a familiei. Îngrijitorii ar trebui să aibă posibilitatea și să fie încurajați să: ➤ Se gândească la alte persoane care ar putea ajuta cu îngrijirea copilului, în cazul în care se îmbolnăvesc. ➤ Identifice alți membri ai familiei sau din comunitatea lor, care ar putea avea grijă de copiii lor, dacă nu ar fi în stare. Inclusiv, să ajute la îngrijirea copiilor cu dizabilități, care au nevoi speciale de hrană și îngrijire personală. • Identificați alți membri ai familiei și/sau din comunitate, care ar putea ajuta în satisfacerea nevoilor de bază (produse alimentare/apă/medicamente), dacă familia va trebui să se izoleze.	• Oferiți asistență la distanță, dacă este posibil, îngrijitorilor cu privire la îndeplinirea responsabilităților părintești, consolidarea familiei și accesul la asistență. • Identificați îngrijitorii/familiile cu risc sporit pe care va trebui să-i vizitați, precum și măsurile de minimizare a riscului pentru membrii de personal și familia în timpul vizitei (întâlniri în afara locuinței, spălarea mâinilor, păstrarea distanței corespunzătoare etc.). • Ar trebui asigurată continuitatea îngrijirii și/ sau identificate soluții de îngrijire alternativă pentru copii, în cazul în care este necesar, din momentul în care a parvenit informația despre îmbolnăvirea îngrijitorului (înainte de spitalizare sau deces). • Plasamentele de îngrijire alternativă de urgență ar trebuie să fie gata pentru a primi copiii care necesită îngrijire temporară. Toți îngrijitorii și prestatorii de servicii trebuie să fie instruiți cu privire la practicile de carantină și ce trebuie să facă în cazul în care un copil prezintă simptome. • Îngrijitorii ar trebui să aibă posibilitatea și să fie încurajați să: ➤ Contacteze personalul responsabil de protecția copilului pentru a raporta orice îngrijorări/probleme. ➤ Contacteze punctele focale din comunitate. ➤ Ofere asistență la distanță altor îngrijitori din comunitatea lor. ➤ Să acorde asistență psihosocială copiilor.

¹ a) [Ghid pentru părinți/îngrijitori pentru a ajuta familiile să facă față coronavirusului 2019 \(COVID-19\)](#)

b) [Ajutarea copiilor să facă față stresului în perioada epidemiei 2019-nCoV](#)

c) [Resurse pentru susținerea bunăstării emoționale a copiilor în perioada pandemiei de COVID-19](#)

d) [Stresul, reziliența și rolul științei: Reacționarea la pandemia de coronavirus](#)

Mobilizarea liderilor comunitari, inclusiv a liderilor religioși³	
Măsuri de prevenire	Măsuri de răspuns
• Instruiți liderii comunitari cu privire la riscurile asociate cu COVID-19 pentru copii (în special copiii cu dizabilități și copiii cu boli cronice), includeți informații de bază, inclusiv simptomele, căile de transmitere, astfel încât aceștia să poată identifica și adresa copiii, precum și combata miturile care stigmatizează copiii vindecați sau copiii persoanelor care s-au vindecat. • Liderii comunitari ar trebui să aibă posibilitatea și să fie încurajați să: ➢ Determine cele mai bune căi de diseminare a mesajelor în comunitatea lor, cu respectarea normelor de distanțare socială (de exemplu: radio/megafonul/mediul online). ➢ Mobilizeze persoanele din comunitate să devină tutori/curatori sau asistenți parentali. ➢ Acorde sprijin prin comunicarea mesajelor și să încurajeze membrii comunității să respecte protocoalele de siguranță pentru a preveni infectarea. ➢ Încurajeze coeziunea socială; să combată tendințele xenofobe care au apărut în unele comunități împotriva migranților și a altor grupuri de populație „în mișcare”, care sunt învinovățite de transmiterea COVID-19.	• Liderii comunitari ar trebui să aibă posibilitatea și să fie încurajați să: ➢ Combată stigmatizarea și zvonurile despre COVID-19 și cei care s-au vindecat de boală. ➢ Combată stigmatizarea și xenofobia care vizează refugiații și migranții. ➢ Mobilizeze asistența adresată celor mai vulnerabili copii (inclusiv copiilor cu dizabilități și boli cronice) și familiilor din comunitate. ➢ Alerteze echipele pentru protecția copilului despre orice îngrijorare sau risc pentru copii. ➢ Înțeleagă impactul pandemiei asupra sistemelor existente de referire.

³ a) [Inițiativa globală multiconfesională Religie în acțiune cu privire la Covid-19](#)

b) [Reflecții și recomandări pentru liderii religioși și comunitățile religioase în contextul Covid-19](#)

c) [COVID-19: Cum să includeți persoanele marginalizate și vulnerabile în comunicarea cu privire la riscuri și implicarea comunității](#)

2. LUCRUL LA NIVEL INTERSECTORIAL ȘI CU GUVERNELE (INCLUSIV EFECTELE PENTRU REFORMA SISTEMULUI DE ÎNGRIJIRE)

Protejarea drepturilor copiilor aflați în îngrijire alternativă sau cu risc de separare, în contextul unei situații de urgență, necesită colaborare între mai multe sectoare și ministere/departamente ale Guvernului. Pentru aceasta este esențială colaborarea și coordonarea intersectorială. Aceasta include, dar nu poate fi limitată la domeniul sănătății, educației, protecției sociale, asistenței sociale, comunicării, activitatea organelor de drept și gestionarea situațiilor de urgență. Copiii care se află în afara îngrijirii în familie, inclusiv cei aflați în medii de îngrijire rezidențială, sunt în deosebi expuși riscului de a fi trecuți cu vederea, întrucât sectoarele își concentrează activitatea pe furnizarea educației, informațiilor de sănătate și a altor servicii, prin modalități adaptate, copiilor din gospodăria. De asemenea, departamentele/ministerele de planificare în situații de urgență pot fi mai puțin conștiente de impactul restricțiilor și măsurilor de izolare asupra copiilor aflați în afara îngrijirii în familie.

Acțiunile prioritare cheie ar putea include:

- **Asistență socială/protecție socială:** Mecanismele de coordonare și referire ar trebui să fie instituite și eficientizate la nivel local pentru a asigura identificarea familiilor și a copiilor în situație de risc și referirea lor la serviciile și schemele de protecție a copilului, asistență socială, protecție socială. În acest scop ar putea fi necesară comunicarea, instruirea și coordonarea între o serie de departamente, inclusiv lucrătorii din prima linie din domeniul protecției copilului, asistenței sociale/protecției sociale, sănătății și ai organelor de drept. Se va acorda o atenție deosebită asigurării faptului că lucrătorii din prima linie, care pot intra în contact cu copiii, să dispună de cunoștințe și abilități de a identifica semnele de violență împotriva copiilor (VÎC) și/sau de violență în familie (VF), întrucât incidența acestora poate crește în condițiile de urgență.
- **Sănătate:** Prin acțiuni de advocacy și în colaborare cu Ministerul/Departamentul Sănătății și spitalele și clinicile la nivel local, se va asigura că necesitățile în asistență medicală (atât cele existente, cât și cele care vor apărea în caz de infectare cu COVID-19) ale copiilor aflați în îngrijire alternativă, vor rămâne prioritare, iar obstacolele care împiedică accesul la asistența medicală sunt identificate și eliminate în mod proactiv. Pentru aceasta va fi nevoie de a asigura încheierea acordurilor, la nivel ministerial, privind accesul prioritar/automat la schemele existente de asistență medicală gratuită pentru copiii care se află în sistemul de îngrijire, precum și de a ține cont în procesul de elaborare și furnizare a serviciilor de asistență medicală prin noi modalități (de exemplu: consultații medicale online și testare), de copiii din afara gospodăriilor.
- **Sănătate mintală:** Va fi necesar de a asigura intervenții sporite de asistență psihosocială și sănătate mintală (APSSM) de la distanță sau la fața locului pentru copiii aflați în îngrijire alternativă, în procesul de reunificare sau tranziție la viața independentă, în contextul riscurilor sporite de tulburări de stres post-traumatic (TSPT).

- **Educație:** Prin acțiuni de advocacy și în colaborare cu Ministerul/Departamentul Educației și școlile la nivel local, se va asigura că mijloacele alternative de instruire (la distanță și/sau online) sunt accesibile pentru copiii aflați în îngrijire alternativă, inclusiv în mediile de îngrijire rezidențială, în cazul închiderii școlilor. De acest lucru se va ține seama, asigurând accesul la un număr suficient de dispozitive, Internet, resurse educaționale și resurse de învățare potrivite pentru copiii cu dizabilități².
- **Grupuri operative la nivel local:** Acestea pot fi instituite între școli, agenții de protecție a copilului, autorități din domeniul justiției juvenile, servicii sociale, de sănătate și alte organizații, inclusiv asociații familiale. Aceste grupuri operative trebuie să fie acreditate în modul corespunzător și să aibă capacitatea de a raporta și interveni imediat, în caz de necesitate, oferind ajutor și monitorizare regulată a copiilor și instituțiilor de către personalul competent; și să alerteze sistemele care sunt activate în cazul survenirii încălcărilor ce țin de îngrijirea și protecția copilului.
- **Documentare/gestionarea informațiilor:** Este necesară instituirea unor sisteme de documentare a copiilor separați sau a celor care însoțesc adulții în instituțiile medicale, centrele de carantină sau centrele de tranzit/cazare alternativă pentru persoane strămutate, precum și standardizarea acestora la nivel de sectoare și agenții. Acest lucru este necesar pentru a asigura urmărirea rapidă și reunificarea în cazul în care a avut loc sau este posibilă separarea, în special atunci când îngrijitorii necesită tratament.
- **Asistență la distanță:** Se va facilita crearea unor cercuri de învățare și asistență la distanță, inclusiv APSSM pentru prestatorii de servicii de îngrijire alternativă și asistenții sociali, astfel încât aceștia să poată menține legătura, să facă schimb de experiențe, să învețe unii de la alții și să se sprijine reciproc.
- **Monitorizare:** Autoritățile locale, regionale și naționale ar trebui să asigure că supravegherea și înregistrarea situațiilor copiilor, precum și transferul datelor aferente, sunt facilitate și protejate în baza protocoalelor internaționale, regionale și naționale de protecție a datelor.

² [Resurse educaționale principale INEE în contextul COVID-19](#)

3. COLABORAREA CU DONATORII

Donatorii vor juca și trebuie să joace un rol esențial în asigurarea unui răspuns coerent care să asigure că riscurile sporite, cu care se confruntă copiii cei mai vulnerabili, nu sunt agravate și consolidate de această criză.

Lecțiile învățate în urma reacției la pandemia SARS, MERS, Ebola și HIV/SIDA trebuie aplicate de urgență pentru a se asigura că copiii nu vor deveni victime ale greșelilor similare, care au efecte imediate și de lungă durată. Măsurile practice pot fi luate acum pentru a preveni acest lucru.

Organizațiile, care desfășoară acțiuni de advocacy în cadrul comunităților de donatori, ar trebui să facă schimb de mesaje cu donatorii într-un mod proactiv, pentru a spori gradul de cunoaștere a măsurilor adecvate de reacție la problemele de îngrijire și protecție într-o situație de urgență și a împiedica solicitările de finanțare, în contextul reacției la COVID-19, care ar fi inadecvate și dăunătoare pentru consolidarea sistemelor de îngrijire și protecție a copilului.

Mesajele principale pentru donatori ar putea include:

- **Preveniți** separarea, care nu este necesară, a copiilor de părinții sau îngrijitorii lor, asigurând că familiile expuse riscurilor sunt vizate de intervențiile umanitare și de dezvoltare. Asigurați-vă că instituțiile de îngrijire rezidențială (inclusiv orfelinatele, casele de copii etc.) nu sunt utilizate ca răspuns planificat la pandemie, în conformitate cu eforturile actuale de reformă a sistemului de îngrijire și cu Rezoluția Adunării Generale a ONU cu privire la copiii rămași fără îngrijire părintească (2019)³.
- **Protejați** copiii aflați în familiile expuse riscurilor și în instituții rezidențiale prin intermediul unei monitorizări sporite, la distanță și sigure, echipament sanitar și asistență psihosocială. Asigurați investiții continue și acordarea priorității personalului din serviciile sociale, precum și bunăstării și protecției acestuia, inclusiv echipamente de protecție personală pentru cei care lucrează în contact direct cu oamenii.
- **Suțineți** angajamentele existente ale Biroului de Asistență pentru Dezvoltare (BAD) cu privire la reforma sistemului de îngrijire și consolidarea sistemelor de protecție a copilului (CSPC), pentru a preveni regresul letal. Asigurați-vă că orice decizie de a redirecționa BAD pentru a remedia criza generată de Covid-19 include, în mod sistematic, măsuri pentru CSPC și „pachete sociale de salvare” pentru familiile și comunitățile cele mai vulnerabile. Asigurați-vă că țările au capacitatea de a monitoriza și proteja sănătatea publică a tuturor, inclusiv a copiilor din instituții.
- **Introduceți** modificări în angajamentele și subvențiile financiare existente pentru a garanta că guvernele și societatea civilă dispun de flexibilitate și fonduri pentru a preveni și răspunde de urgență la o sarcină de lucru sporită (de protecție a copilului). De exemplu, ridicarea

³ [Rezoluția Adunării Generale a ONU cu privire la drepturile copilului \(2019\)](#)

restricțiilor de pe fondurile restricționate și asigurarea finanțării în avans, în loc de finanțarea restanțelor.

- **Distribuiți** acest ghid către toate echipele din teren, cu instrucțiunea de a asigura includerea copiilor aflați în îngrijire alternativă și în familii expuse riscurilor în măsurile generale de răspuns la COVID-19, inclusiv în programele de asigurare cu apă, instalații sanitare, igienă și educație.

Totodată și donatorii privați ar trebui să fie sprijiniți pentru a asigura măsuri adecvate și sigure de răspuns la criză, care acționează în interesul superior al copilului.

- Donatorii privați ar trebui încurajați să mențină finanțarea programelor existente, să permită o flexibilitate mai mare a finanțării pentru a permite ajustări critice ca răspuns de urgență, să fie conștienți de posibila creștere a solicitării serviciilor pe tot parcursul perioadei de urgență.
- Aceștia trebuie să fie informați despre standardele internaționale privind instituirea moratoriilor asupra creării serviciilor noi de îngrijire rezidențială în timpul unei situații de urgență, pentru a preveni direcționarea necorespunzătoare a fondurilor.
- Donatorii privați ar trebui să fie ajutați să redirecționeze fonduri pentru păstrarea familiei și către serviciile de îngrijire de tip familial, pentru a-i sprijini să-și sporească capacitățile în timpul situației de urgență.
- În cazul în care unele servicii, cum ar fi centrele de îngrijire rezidențială sau internatele, se vor închide în această perioadă, donatorii privați ar trebui să fie informați că ar putea rămâne costuri legate de monitorizarea și susținerea copiilor în familii, care necesită finanțare continuă. În acest scop ar putea fi instituite acorduri de finanțare noi sau ajustate.